

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 35.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: R. Čuješ
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 28. oktobra 1937

Leto IV — Številka 4

KRISTUS KRALJ Ob 19. obletnici države S. H. S.

»Vsemogočni, večni Bog, ki si hotel v svojem ljubljenem Sinu, kralju vesoljstva, vse obnoviti, daj milostno, da bi se vsa občestva narodov, ki jih je rana greha razdejala, podvrгла njegovemu presladkemu vladstvu.«

To je molitev Cerkve na praznik Kristusa Kralja. S cerkvijo hočemo upati in moliti in delati na to. Rane in njihov izvor poznamo: »Vse zlo je prišlo nad svet radi tega, ker je premnogo ljudi odstranilo Jezusa Kristusa in njegovo najsvetejšo postavbo iz svojega zasebnega, pa tudi iz družinskega in javnega življenja.« Poedinci in države se branijo priznati nad seboj gospodstvo našega Odrešenika.

S tem se je »zrušil sam temelj veljave in moči« in »se je morala pretresti vsa človeška družba, ker ni več slonela na nobeni trdni in varni podpori.«

Kristus »je upanje in središče vseh časov«, »željo nad narodi« mu je Bog izročil.

On je »Začetnik vseh stoletij«, »sodnik duš in src«.

Toda »zločinska masa krika: Nočemo, da Kristus vlada«. Nato Cerkev odgovarja: »Vladarji narodov naj Tebe (Kristusa) javno časte, učitelji, sodniki, zakoni in umetnosti naj te priznavajo.«

Ako Cerkev tako govori, mi ne smemo zakrivati oči spoznanju.

Le predaleč smo danes od tega, da bi Kristus vladal v družini in državi. Katoličanov nas je na stotine milijonov, vpliva pa ima nekaj milijonov židov, komunistov, framasonov več, kot ga imamo mi. Smo vodilni v tisku? v filmu? v radiju? v šoli? v državnih upravah? v umetnosti?

Zakaj posebni praznik?

Čujmo divje bojne klice iz nasprotnega tabora: »mogočna pest organizirane ljudske fronte«, »enotna fronta delavcev« mora končno veljavno ubiti koga? Pravijo, fašizem, vojno itd., mislijo pa na kraljestvo Kristusa Kralja.

Kaj ko bi se katoliki združili v eno!, kakor nasprotniki? Kaj ko bi mi uresničili klic: Katoliki vseh dežel združite se, kakor nam to kličejo kongresi Kristusa Kralja?

Prav praznik Kristusa Kralja naj bo opomin k taki združitvi.

Vsakoletno praznovanje naj bo državnikom opomin, da bo Kristus najstrožje kaznoval krivice, ki so se mu zgodile s tem, da je bil izgnan iz javnega življenja. Čimbolj se krivično molči o imenu našega Gospoda v zborih in državnih zbornicah, tembolj glasno kliče mo v svet mi to ime.

Naloga katoliških mož, posebno onih v katoliški akciji, je da pospešujejo to izpreobrnitev človeške družbe h Kristusu Kralju. Danes živo občutimo, da le malo katoliških mož zavzema oni socialni položaj in ima ono veljavo, ki bi jo morali imeti kot nositelji resnice. Zakrivila je to naša mlačnost. Iz tega črpajo nasprotniki Cerkve pogum za drznost in brezobzirnost.

Emancipacijo človeške družbe od božje avtoritete imenuje papež Pij XI. kugo laicizma.

Ze dolgo ni življenje v Evropi teklo tako burno kakor ob koncu l. 1918. Vsi narodi, vse države, vse meje so v gibanju. In tiste, ki so prisegli na večnost in neizpremenljivost svojega neokrnjenega gospodstva, je pokopalo. Zaleta niso mogli več ustaviti, koraka tudi nismo mogli več potegniti, da bi šli vstric, zaostali so in sprejela jih je zgodovina, čeprav so se sprva upirali. Po drugi strani pa so vstajali narodi, ki so doslej živeli zoper voljo gospodarjev. Drug za drugim so metali jarme s svojih pleč in si ustvarjali svoje domove. Nekaterim, ki so bili že pripravljani na ta dan, se je delo bolj posrečilo kakor drugim, ki niso bili vajeni gospodovati in so čakali, kdo bo ob prelomu časa prišel po nje.

Takrat so se zastopniki jugoslovanskih narodov iz propadajoče Avstroogrške monarhije zbrali v Zagrebu, da bi svojim narodom dali nov okvir, nov dom. Ko so se že ljudstva, ki so videla, da »pod« Avstrijo ne bodo več, v negotovosti izpraševala, »pod« katerega bodo sedaj prišla — le malo posameznikov je jasno videlo v bodočnost — takrat je Narodno veče v Zagrebu Slovincem, Hrvatom in Srbom z ozemlja dotedanje Avstroogrške ustanovljalo novo državo SHS, ki naj bi pozneje stopila v zvezo s kraljevino Srbijo za ustanovitev skupne države. Na sejah 17., 18. in 19. oktobra se je Narodno veče odločilo, da prevzame vsó oblast nad ozemljem južno-slovanskega dela Avstrije in dne 21. oktobra je izšel proglas »na jugoslovanski narod«, ki so ga podpisali dr. Anton Korošec kot predsednik in oba podpredsednika dr. Ante Pavelič in Svetozar Pribičević. To je bil jugoslovanski Rubikon, ki smo ga prekoračili s pesmijo in himnami. Zagreb je vriskal od navdušenja in metal madžarske in nemške napise iznad vrat trgovin in poslovalnic. Ljubljana je vrela, kakor da se je vse zavrtelo v en sam veseli plēs. S proglasom Narodnega veča je počil stoletni okvir, Avstrije za nas ni bilo več, bila je država SHS. Ljudstva so praznovala rojstvo nove države, vodstvo Narodnega veča pa jo je skušalo utrditi doma in ji zunaj izposlovati priznanje.

Zrelejši so se resno začeli pečati z vprašanji, kje bo končno šla meja nove države. Moških še ni bilo s front, čeprav prave fronte tudi ni več bilo, nihče ni vedel, do kje sega ena država in kje se začne druga, vse je

kipelo na vseh straneh. V tem prelivanju je padla tudi marsikatera pametna beseda, žal je bilo premalo zrelih, da bi jih izvedli. Tako je neki K. glede Koroške v »Slovincu« dne 23. oktobra predlagal edino prodorno parolo: »Naravno mejo moramo imeti, Drava ne more biti, Karavanke še manj, torej naj bodo Ture!« Toda to so bile besede, ki niso imele koga, ki bi jih izvedel. Ljudstvo je hotelo praznovati in je praznovalo. Preveč je bilo navezano na tujo oblast, zato ni čutilo potrebe, da bi utrdilo domačo. Dobra je bila svoboda, tudi zastava je bila lepa, od vseh dobrot najboljša pa je bila stara vojaška odeja, ki je ležala v skladišču brez gospodarja, sedlo pred vojaškim hlevom, daljnogled na kaki polici, šotori, konji, moka in prepečenec — to so bile dobrote, ki so osladile svobodo, zato je ljudstvo vse čez segalo po njih. Bil je čas za nekaznovano nabiranje koristnih stvari, mejo bo že Wilson dal, seveda po načelih pravice in narodne samoopredelitve.

Ustanovitev nove države so v Ljubljani slovesno praznovali na torek 29. oktobra. »Vzpored slavnosti« se je začel z budnico ob 6 zjutraj in se zaključil s slavnostno predstavo v gledališču. Čez dan pa je bilo eno samo praznovanje, eno samo veselje vseh noš, vseh uniform, vseh stanov... Svoboda je tu in ničesar drugega ni tu, samo svoboda in današnji dan! Vmes so prihajala poročila: »Celje slovensko, Ptuj slovenski, Konjice v slovenskih rokah, itd.« Kdo bi ne bil vesel, da se je stoletje s takim hrúščem prelomilo!

Narodno veče je imelo dela čez glavo, zavednih, treznih in porabnih ljudi pa malo na razpolago. Ze 23. oktobra je izdalo poziv, naj se ljudje trezno in s pogledom v bodočnost vesele sedanosti, naj zlasti ne uničujejo in ne raznašajo imovine bivše države, ker s tem škodujejo novi, lastni državi. Manifestacijski odbor v Ljubljani je pred praznovanjem prosil in rotil občinstvo, naj se dostojanstveno obnaša, naj bo manifestacija dokaz zrelega naroda, ki je vreden svobode. 5. novembra je Narodna vlada za slovenski del nove države opomnila vse državljane, naj se drže reda, naj razsodno prenašajo val časa, naj zlasti ne delajo kakih prometnih ovir, ker mora v nekaj dneh preko našega ozemlja nad 400.000 vojakov propadla soške armade. Toda vsi taki proglasi niso imeli veliko bralcev. Bili so drugi proglasi, v katere so buljile takega sonca nevajene oči. Bili so proglasi:

Državni absolutizem je podredil vero državi in proglasil načelo: Kdor ima oblast, naj določa religijo.

Liberalizem je proglasil načelo ločitev države od cerkve in odtegnil cerkvi šolstvo.

Naturalizem pravi: nadnaravne religije ni, vse so tvorba človeškega snovanja.

Modernizem pravi, religija je izliv človeškega čustva in proizvod verskega gona.

»Stranke VI. okraja prejmejo krompir v sredo, 23. oktobra, in v četrtek, 24. oktobra, pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: popoldne od pol 2 do pol 3 št. 1 do 110, od pol 3 do pol 4 št. 111 do 120... od pol 5 do 5 št. 1041 do konca.« — »Stranke z zelenimi izkaznicami B prejmejo goveje meso v sredo, 23. oktobra, v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: popoldne od 1 do pol 2 št. 1 do 200, od pol 2 do 2 št. 201 do 400, itd., itd... od 2401 do konca.« — Tako se je brálo za »inozemsko meso«, za kisló želje, za moko, za kruh... Pred takimi proglašji so se zbirale množice in potem drvele »na štant«. Samo svoboda je bila, pa nič drugega. Za mejo bo pa že Wilson poskrbel in naši voditelji.

Kljub temu vrvenju na vseh straneh in veseljaškemu neredu pa se je Narodnemu veču kolikor toliko posrečilo uveljaviti svojo oblast. Priznala ga je srbska kraljeva vlada v Belgradu, njegova ustanovitev je bila sporočena tudi ostalim inozemskim vladam, zlasti sosedom, in v Zenevi so pri zeleni mizi računali z njim. Medtem pa so razmere čimdalje bolj zorele, tok je šel vedno bolj proti zedinjenju s kraljevino Srbijo, katere vlada se je po povratku v Belgrad tudi že utrdila v svojem glavnem mestu. Isti dan, ko se je dr. Korošec vrnil iz Švice in Francije, Pašič in drugi člani Jugoslovanskega odbora pa so se preko Krfa vračali v domovino, je Narodno veče pod vodstvom podpredsednika dr. Paveliča in Pribičevića na 1. decembra ob 8 zvečer l. 1918. pred takratnim regentom Aleksandrom Karađordjevičem v slavnostni spomenici izreklo željo, da bi se s kraljevino Srbijo in kraljevino Črno goro zedinilo v eno državo. In regent Aleksander je v svojem govoru proglasil: V imenu Nj. Vel. kralja Petra I. proglašam zedinjenje Srbije z deželami neodvisne države SHS v enotno kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovincov.

S tem je država južnih Slovanov z ozemljem bivše Avstroogrške prenehala in začela se je nova država — Jugoslavija. Čeprav je bila ta država Narodnega veča kratkotrajna, je bila vendar za nas pomembna, saj smo takrat prvič zares vrgli s sebe tuji jarem, prvič smo bili »prost rod, na svoji zemlji svoj gospod«. Zato smo se tudi spomnili njene 19. obletnice.

Etape razvoja laicizma.

Srednjeveška Evropa je bila velika družina krščanskih narodov, ki so se radevolje pokorili sladkemu jarmu Kristusa Kralja.

Najprej je protestantizem odrekel cerkvi pravico, da uči narode.

Racionalizem je proglašal avtonomnost človeka, zanikal božji izvor oblasti.

Socializem pravi, religija je zasebna stvar posameznika.

Komunizem končno pravi, vera je strup za ljudstvo in se mora popolnoma iztrebiti; zmaga brezverstva bo zmaga komunizma.

Proti tem etapam laicizma, ki se je zadnja stoletja tako zjedal v človeško družbo, proglašamo geslo —

Kristus vladaj, gospoduj in zmagaj vedno in povsod!

Katoliška akcija Dr. Rado Kušej: „Zakonsko pravo v predhodnem načrtu državljana, zakonika za kraljevino Jugoslavijo“

4. Izjave o dogmatski osnovi

O dogmatskem temelju Katoliške akcije imamo dolgo vrsto papeških izjav, toda te izjave je treba pravilno umevati. Današnja Katoliška akcija je posebna oblika organiziranega laiškega apostolata. Ta posebnost oblike je utemeljena v sodobnih časovnih in krajevnih razmerah. Oblika se more menjati, ker mora pač ustrezati spremenljivim časovnim in krajevnim razmeram.

Papež sam pravi v pismu lisbonskemu patriarhu z dne 10. novembra 1933: »Katoliška akcija je med različnimi oblikami apostolata, ki so vse za Cerkev zaslužne, tista, ki najbolj ustreza novim potrebam sedanjega časa.«

Dogmatske osnove pa so nasprotno trajne in vzvišene nad mene časa.

Zato pa je jasno, da ne moremo najti dogmatske osnove za trditev, da mora biti apostolat prav takšen, kakršnega predstavlja danes Katoliška akcija.

Dogmatsko se pač da ugotoviti, da imajo laiki pravico in dolžnost sodelovati pri cerkvenem apostolatu. Kako pa naj se ta apostolat izvršuje, tega konkretno ne določajo dogmatske osnove, marveč cerkveno vodstvo, ki odredi tisto obliko, ki je za določeno časovno okolje najbolj primerna. Dogmatsko sta torej osnovani le pravica in dolžnost vernikov, sodelovati pri cerkvenem apostolatu.

Iz zgornjih izjav pa nujno sledi, da konkretnih organizacijskih vprašanj o Katoliški akciji ne moremo reševati samo sklicevaje se na dogmatske osnove. Veliko debat o Katoliški akciji bi bilo prihranjenih, ako bi bilo to načelo vsem jasno. Niso idejna vprašanja tista, ki so povzročila spore in dvome o Katoliški akciji, marveč organizacijska in pedagoška vprašanja. Teh vprašanj pa z globokomnim razpravljanjem o misteriju Cerkve ni mogoče odpraviti; kakor nam n. pr. prav nič ne koristi za vprašanje o konkretnem razmerju med diecezanskim škofom in redovništvom še tako učeno razglabljanje o Cerkvi kot skrivnostnem Kristusovem telesu, marveč je treba pogledati v cerkveni zakonik, da najdeš rešitev.

S tem pa seveda nikakor nočemo reči, da poznavanje dogmatskih osnov ni potrebno. Nasprotno, proučevanje teh osnov smatramo za neizogibno potrebno; le to trdimo, da z dogmatskimi osnovami vseh organizacijskih vprašanj, ki se tičejo Katoliške akcije ni mogoče rešiti.

Dogmatske osnove Katoliške akcije so v papeških izjavah izražene takole:

1. V okrožnici »Non abbiamo bisogno« z dne 29. junija 1931 je papež naglasil, da imajo duše (verniki) neodsvojljivo pravico do blagov, ki jim jih donša Katoliška akcija. Prav tako ima Cerkev neodsvojljivo pravico uvajati Katoliško akcijo. Kdor torej Katoliško akcijo omejuje ali prepoveduje, dela krivico vernikom in Cerkvi. Okrožnica je imela pred očmi državno oblast v Italiji, ki je tisti čas nasprotovala Katoliški akciji.

2. V pismu lisbonskemu patriarhu z dne 10. novembra 1933 papež pojasnjuje, da imajo laiki dolžnost izvrševati cerkveni apostolat. Zadevni tekst je zelo zanimiv. Glasi se:

»Dobro si je zapomniti — ker mnogi verniki tega še ne vedo — da spada apostolat med dolžnosti, ki jih obsega krščansko življenje. Katoliška akcija pa je med različnimi oblikami apostolata, ki so vse za Cerkev zaslužne, ki najbolj ustreza novim potrebam sedanjega časa, ki je pod uničujočimi posledicami dolgoletne in na široko izpeljane laizacije.

Če se prav premisli, zlasti z a k r a m e n t a krsta in birme naložena med dru-

G. rektor dr. Kušej, profesor cerkvenega prava na naši univerzi, je imel v ljubljanskem radiu štiri predavanja, ki jih je sedaj objavil v knjižici. Čeprav je nismo dobili v oceno in čeprav smo o tem že pisali (prim. Straža l. III., šte. 20. z dne 18. marca 1937.), se zno-va ustavljam pri tem predmetu, da opozorimo na to in ono točko s katoliškega vidika.

Znano je, da je bila ureditev zakonskega prava predhodnega načrta d. z. izročena tričlanski komisiji. V njej je bil poleg prof. Lovriča in Mitrovića tudi g. dr. Kušej.

»Komisija si je bila na jasnem, da more nasprotja med poedinimi verskimi pravi reševati izključno samo država« (str. 10.) »Zato za komisijo pri izdelavi zakonskega načrta ni bilo drugega izhoda kakor ustvariti tak državljanski zakonskopравни red, ki bo ostal nad vsemi verami, ki pa hkratu ne bo oviral nikogar, da izpolni, kadar sklepa zakon, tudi predpise svoje vere glede zakona.« (Str. 11.) Načrt uvaja navidez fakultativni, a dejansko obvezni civilni zakon. Brez ozira na to, da kat. Cerkev zahteva zase izključno kompetenco nad zakonom, ki je zakrament, v kolikor ne gre za samo civilne učinke zakona, trdimo, da je še drug izhod poleg civilnega zakona, ki ga načrt uvaja. Država naj prizna zakonu, ki se sklene po zakonskem pravu od države priznane veroizpovedi, veljavnost tudi za svoje območje in naj še določi, da se zakon presoja glede veljavnosti, ločitve in razveze po onem pravu, po katerem je bil sklenjen. (Prim. dr. Odar: Zakonsko pravo v

gimi dolžnostmi tudi dolžnost apostolata, to je duhovno pomoč svojemu bližnjemu.

Z birmo postanemo Kristusovi vojaki. Kdo ne ve, da se mora vojak truditi in boriti ne toliko zase kot za druge?

Pa tudi krst — čeprav za nepoučenega človeka manj vidno — nalaga dolžnost apostolata. Z njim namreč postanemo udje Cerkve ali drugače Kristusovega skrivnostnega telesa. Med udi tega telesa pa mora biti kakor pri vsakem organizmu solidarnost v interesih in medsebojna komunikacija življenja. »Množica nas (je) eno telo v Kristusu, posamezni pa med seboj udje« (Rim 12, 5). Ud mora torej občevati z drugimi; noben ne sme ostati nedelaven; vsak mora, ko prejema, tudi dajati.«

3. V pismu argentinskemu episkopatu z dne 4. februarja 1931 navajajo papež nov moment za dolžnost sodelovati pri apostolskem delu, namreč ljubezen do bližnjega in hvaležnost do Kristusa...

4. Apostolat je končno dolžnost vernikov zaradi tega, ker ni le znamenje, marveč činitelj in merilo njihovega lastnega verskega življenja. Takole pravi papež: »Katoliška akcija je specifičen znak in merilo krščanskega življenja, ki ga je prinesel božji Odrešenik. Katoliška akcija in kakršnakoli dejavnost, kakršenkoli dinamizem, da govorimo z besedo, ki je v modi. Marveč je življenje in koeficient krščanskega življenja. Sedaj boste razumeli, da srečujemo katoliško akcijo tja do prvega oznanjenja o odrešenju na svetu« (nagovor na gojence rimskih zavodov z dne 21. aprila 1934).

Iz navedenih tekstov je razvidno, da papež uporablja besedo katoliška akcija v dveh pomenih, enkrat mu pomeni izvrševanje apostolata po laikih sploh, drugič pa posebna sedanja oblika tega izvrševanja. Ta drugi pomen imamo pred očmi, ako govorimo o Katoliški (z veliko začetnico!) akciji. Dogmatske osnove pa moremo najti, kakor smo že v začetku omenili, le za izvrševanje apostolata po laikih sploh (katoliška akcija [z malo začetnico]).

predh. načrtu j. d. z. Bog. Vestnik 1936, str. 261.). S tem bi bilo »prehajanje iz ene vere v drugo iz spekulativnih namenov« (str. 10) onemogočeno in bi razlog za dejansko obvezni civilni zakon odpadel. To pot je za katoličane nakazal tudi 32. člen jugoslovanskega konkordata: »Poroka, izvršena v katoliški cerkvi po odredbah kanonskega prava, tudi v primeru mešane vere, bo imela sama po sebi, civilnopravne učinke. Pravde zaradi razveljavljenja zakonov, sklenjenih v katoliški cerkvi, ter pravde na ugotovitev, da so ostali ti zakoni neizvršeni, spadajo v pristojnost cerkvenih sodišč.« (Str. 37.) Bojazen, da bi zaradi tega izjemnega stališča kat. Cerkve pravoslavna cerkev kaj več pravic izgubila (str. 39.) pa je po dodatnem členu konkordata utemeljena, saj ima pravoslavna cerkev pravico zase dobiti iste pravice, kot jih ima oziroma bo imela katoliška.

Avtor ugotavlja, da so bili resni ugovori »iznešeni samo od katoliške strani in to v glavnem zaradi predvidene možnosti razveze zakona za katolike, ker ta možnost nasprotuje katoliški dogmi.« (Str. 11.) Toda, pravi dalje »temu nasproti je treba predvsem poudariti, da bo od katolikov samih odvisno, ali se bodo te možnosti posluževali ali ne, saj država sama ni niti najmanje na tem interesirana, da se zakonske zveze rušijo.« (Str. 11.) »Čim zvestejše se bodo katoliki ravnali v tem pogledu po svojem verskem načelu, tem bolj bodo izpolnjevali tudi zamisel državnega zakonodajalca, naj bo zakon zgrajen na trdni osnovi in da naj bo razporoka samo skrajno sredstvo...« (Str. 12.)

Načrt predvideva torej, da bo država dovolila razporoko. Saj je dovoljena razveza zakona, razen po onih sedmih razlogih tudi po zadnjem odstavku § 165., ki pravi, da je po dveh letih, odkar je bila izrečena sporazumna ločitev soprogov od mize in postelje, možna sporazumna zahteva obeh soprogov na razvezo zakona zaradi nepremagljive mrznje, o kateri niti ni treba, da bi bila obojestranska in je torej vnešen najbolj svojevoljen razlog. Kako naj bo potem zakonska zajednica »temelj vsega družabnega reda v državi«, če je na milost in nemilost izročena svojevoljnosti zakoncev? Razen tega nam statistike jasno kažejo, da je uvedba razporoke sproženje plazu, čigar »začetek vidimo, pogubno gorje slutimo, konca pa ne poznamo« (dr. V. Korošec: Nekaj misli. Čas XXXI, str. 96; prim. tudi statistične podatke te razprave!)

Prav tako bo možnost razporoke, čeprav bo katoličanom na prosto dano, ali jo izkoristijo ali ne, mnoge katoličane, ki so to samo po statistiki, zavedla, da bodo sklepali zakone samo civilno, kar pa bo morala Cerkev nujno obsoditi kot smrtnogrešno. S tem pa se spoštovanje državnih naredb prav gotovo ne bo utrdilo.

Avtor ugotavlja, da uzakonitev zakonskega prava še daleč ni aktualna in da ni mogoče v naprej povedati, kdaj se bo izvršila. Kadar pa se bo izvršila, pravimo pa mi, se ne sme izvršiti proti katoliškemu pojmovanju zakona, ki ni samo upravičeno iz katoliškega, ampak, kakor avtor sam priznava (str. 36.), tudi iz filozofsko-etičnega in socialnega stališča. Dotlej pa, da bodo katoliške ideje uveljavili, pa gre borba za čiščenje pojmov in pobijanje predsodkov, ki mnogokrat izvirajo iz premalo globokega poznanja lastnega katoliškega nazora in so včasih posledica zaverovnosti v pozitivizem.

P. S. S tem se nikakor nismo dotaknili vseh določil osnutka za zakonsko pravo, ki z njimi kot katoličani, pa tudi kot narodnjaki, ki hočemo, da ostane naš narod pravno zdrav

in močan, ne moremo biti zadovoljni. Cerkev ve, da od tako življensko važnih načel ne sme in ne more popustiti tudi ne iz kakih na videz humanitarnih razlogov. Zakon je po božji uredbi nerazvezljiv, tako da ga ne razdruži nič razen smrti. Ta nerazveznost zakonske vezi pa je obenem tudi najbolj humanitarna: sicer res nalaga tu in tam posameznikom težka bremena (za skrajne primere je dovoljena trajna ločitev), ki pa prav s tem varuje in ohranjuje narode. Splošna blaginja pa je vedno pred osebno blaginjo.

Človek je oseba

Bistvo človeka sestavljata netvarna duša in tvarno telo. Duša pa je počelo umnosti in svobodne volje, to dvoje pa utemeljuje osebnost. S svojim razumom more človek spoznati Boga in ločiti med dobrim in zlim; razsvetljen po razodetju pa bolj zatrdno spozna namen svojega življenja. Z voljo more kljub slabim nagnjenjem po milosti božji svoj namen tudi doseči. Zaradi tega je človek vzvišen nad vsem tavnim svetom in mu je namen, tvarni svet po njemu sredstvo. Človek pa ni in ne more biti sredstvo nikogar in živí samo Bogu. Svobodno se odločuje za svoj namen in za pota, da ta namen doseže. Kot svobodno bitje je za svoja dejanja odgovoren. Tako je kot pravno bitje tudi nosilec dolžnosti, in zato, ker dolžnosti, tudi pravic.

Njegova duša, ustvarjena po božji podobi, je neumrjoča in ima večjo vrednost kakor ves svet skupaj. Po svojem bistvu, saj ima vsak človek dušo in telo, po svojem izvoru, vsi smo saj posredno božje stvari in po svojem namenu smo vsi ljudje enaki. Zato pa imamo tudi nekatere naravne pravice in dolžnosti, ki so vsem enako dane in enako naložene.

Poleg te enakosti pa poznamo tudi mnogo različnosti med ljudmi. Loči jih spol, starost, moč spoznanja in volje, imetje, vloga v organizirani družbi itd., ki pa nikakor ne utemeljujejo kako manjvrednost posameznikov.

Edino tako pojmovanje osebnosti nas more obvarovati pred tem, da bi se človekova osebnost morala uklanjati interesom snovi (kapitala), pa tudi pretiranim zahtevam družbenih skupin. Tako stoji danes znova katolicizem kot edini resnični in uspešni zagovornik upravičenih pravic osebnosti.

»Pravda« poroča, da je bilo 28. septembra zopet pripeljanih v Rusijo 1056 otrok in z veseljem ugotavlja, da so že otroci stari 3 do 5 let peli Internacionalo in so že poskušali nazivati svoje vodje s tovaritch (camarade). Ista »Pravda« javlja, kako so 3 in 4 letni španski otroci — na poti v Angleško — preklinjali italijanske ladje in fašiste, ko so se namreč 4. oktobra srečale ob 1/2 12 dopoldne neke italijanske in angleške ladje, ki so vozile otroke na Angleško.

Akademski akcija za izpopolnitev univerze

Občni zbor se vrši 29. okt.

volitve pa bodo 30. oktobra od 8. do 13. ure.

članarina 1.- din

Bližajo se občni zbori strokovnih društev. - Poravnajte članarino! Novinci, ne pozabite se vpisati!

Še nepričakovana sorodnost . . .

Dobro smo vedeli, da bomo s člankom »Nepričakovana sorodnost« v naši drugi številki, v kateri smo primerjali pisanje prepovedanega komunističnega glasila »Proleter« s pisanjem v Ljubljani izhajajočega »Delavskega lista« gospodo okoli njega v živo zadeli. »Delavski list« nam v 10. številki z dne 22. oktobra ves ogorčen odgovarja v članku, nad katerim se v debelih črkah blesti napis »Nepričakovana sorodnost z denunciacijo«. »Stražnikova sorodnost« imenuje »glasilo majhne fašistične skupine v katoliškem taboru« (nekateri bi radi imeli katoliške komuniste, drugi kat. fašiste — mi pa ne teh ne onih ne poznamo), v sklopu listov, v katerih nismo zasledili gesel o ljudski fronti in slavospevov Sovjetski Rusiji, o pa nas postavlja med »reakcionarni tisk«. Mi pa zopet vemo, da deli Moskva svet v dve polovici: Kar je rdeče ali rdečemu blizu, je navdano, vse drugo je reakcionarno. Del. list nadaljuje (o našem članku): »Namen članka je jasen, kot je bil jasen pri vseh dosedanjih napadih »Straže v viharju« na demokratične liste (»Akad. glas«, »Ljudska pravica«, »Solidarnost«, »Ljubljanski zvon« itd.) prikazati liste kot komunistične, in pritisniti na oblast, da liste prepove. To je res, »nepričakovana sorodnost« z denunciacijo! »Delavski list« ni komunističen in tudi noče biti. Naš list je začel izhajati, da se bori za ureditev razmer v našem delavskem gibanju, da se doseže soglasje v našem strokovnem in kulturnem gibanju, da delavstvo tudi politično skupno nastopa, sploh da bo delavski razred Slovenije enoten in močan v korist sebi in celemu slovenskemu narodu. Tudi »Straža v viharju« nam more očitati kot komunistično samo pisanje za ljudsko, enotno fronto, demokratično fronto, borbo proti vojni in fašizmu. O tem pa danes pišejo in morajo pisati vsi delavski in resnično demokratični listi. Kaj more »Delavski list« zato, če tudi prepovedani komunistični listi pišejo v tem duhu. Protestiramo proti takim sredstvom borbe reakcionarnega

tiska. Protestiramo proti tendencam reakcionarnega tiska, da vpliva na oblasti, da prepovedo demokratične liste. »Delavski list« kljub takim podlim napadom ne sme biti uničen.

Odgovor na »odgovor«.

»Delavski list« na naše mirno in stvarno pisanje, podprto s številnimi citati prav iz »Delavskega lista« ni stvarno odgovoril, temveč si je bučeče in demagoško nadel venec mučeništva. »Denuncirajo nas, oblast kličejo nad nas, naj nas ustavi!« Gospodje, to ni naša naloga, za to so postavljeni drugi. Če se že bojite oblasti, si jo sami kličete na glavo s svojim pisanjem, saj je vendar »Delavski list« javni list, ki ga vsakdo lahko kupi in bere. Z javnim pisanjem se izpostavljate javni kritiki, zato pa vedite, da z jokajočim zavijanjem o denunciaciji ne morete izpodbiti stvarnih ugotovitev, ki smo jih v članku »Nepričakovana sorodnost« postavili in tudi danes na njih vztrajamo.

Razumemo vašo trditev, da »Delavski list« ni komunističen in tudi noče biti. Ravno tako razumemo stavek: »Tudi »Straža v viharju« nam more očitati kot komunistično samo pisanje za ljudsko, enotno fronto, demokratično fronto, borbo proti vojni in fašizmu.« Ne razumemo pa vas, ko pravi: »Kaj more »Delavski list« zato, če tudi prepovedani komunistični listi pišejo v tem duhu.« Beremo in primerjamo: »Pri mobilizaciji množic v akcije proti konkretnim pojavom vladnega terorja se mora komunistična stranka Jugoslavije, organizator (podčrtali mi) protifašistične ljudske fronte zoperstaviti režimu... borbo za demokratične pravice delovnega ljudstva...« itd., ali: »... v važnih slojih delavskega razreda vodi pot za pridobivanje večine delavskega razreda za komunistično stranko Jugoslavije skozi okrepljeno uporabo taktike proletarske enotne fronte in skozi borbo za sin-

dikalno enotnost na temelju razredne borbe.« (Resolucija centralnega odbora KSJ, potrjena od političnega tajništva Kominterne, str. 6, 10). Ali če beremo tozadevna navodila v »Proleteru«, kot smo jih že zadnjič navajali, nato pa »Delavski list«. Kako da »Delavski list« ne ve, da prihajajo navodila in gesla za ustanovitev ljudske, enotne fronte, demokratične fronte, borbe za sindikalno enotnost, proti vojni in fašizmu iz Moskve, ko pa drugi vsi to vedo? Če pa ve za njihov izvor, zakaj jih še tako vneto uporablja in zagovarja in se bori za njihovo uresničitev? Dvomimo, da bi »Delavski list« Moskve ne poznal, ko pa se večkrat tako pohvalno izraža o Sovjetski Rusiji, njeni armadi, komisarijih itd. Ali naj mu morda zopet ustrezemo s citati?

Zelo se tudi čudimo, ko najdemo včasih v »Proleteru« in »Delavskem listu« popolnoma iste izraze. Je res čudno in zanimivo povrh, da dobimo dopisnika »Proletera« in »Delavskega lista« včasih ob isti priliki za isto stvar isto navdahnjenje, da zapišeta v dva različna lista, od katerih izhaja eden tam nekje v Belgiji, drugi pa pri nas, iste besede, kot n. pr.: »pristavljanje piskrčka«, »dol s fašizmom«, »živela demokracija«. Dokaz: »Proleter« št. 4 na str. 5 piše v članku »Slovenski socialisti in kmečko-delavsko gibanje« o demonstracijah proti Živkoviću v polemiki z mariborsko »Delavsko politiko« tole: »Ne, so drugi socialisti! Mi ne pristavljamo piskrčka«, a demonstracije proti Živkoviću niso bile »obračunavanje dveh fašizmov med seboj«. Demonstracije so bile izraz antifašističnega razpoloženja ljudskih množic, tudi tistih, ki se nahajajo v taboru SLS. To, da so hoteli in ponekje tudi uspeli jerzejevski ljudje speljati demonstracijo v strugo jerzejevske manifestacije, ne more skriti važnosti enodušnih klicev: »Doli s fašizmom«, »Živela demokracija«. »Delavski list« prinaša o isti stvari v polemiki z »Delavsko politiko« v št. 3 članek z naslovom: »Kdo pristavlja piskrček.« V št. 4 »Del. lista« zopet nekdo odgovarja v »Del. politiki«

v članku »Kako je bilo z demonstracijami proti Živkoviću«, kjer pravi med drugim: »In kljub temu, da so se čuli provokaterski klici, ki naj bi razbili manifestante, je vendar cel prvi večer izzvenel v klice: »Dol s fašisti! Živela demokracija!« Kaj nam bo znal »Del. list« na to odgovoriti — razen da smo »denuncianti« — ne vemo.

Skromno vprašanje.

»Delavski list« naj nam mogoče dovoli, da mu stavimo še eno vprašanje. Ali bi nam mogoče vedel povedati, kdo ima danes pri nas interes hvaliti Sovjetsko Rusijo, ustanavljati ljudsko demokratično fronto, sindikalno enotnost, voditi borbo proti trockizmu, kdo je danes v ostri borbi s socialisti, koga se danes stari socialisti, tudi naši, na vso moč otepajo, kdo vodi in komu koristi politika ponujene roke... to naj bi nam »Delavski list« odkrito razložil, ki večkrat nejasno modruje o teh in podobnih stvareh.

Kaj sodijo stari socialisti o »Delavskem listu«.

»Strokovna komisija«, ki jo vodijo socialisti, je na plenarni seji dne 15. julija t. l. izdala okrožnico vsem podružnicam in zaupnikom o sklepu Strokovne komisije. Glavni predmet te seje je bil bivši predsednik Strokovne komisije g. Leskošek Franc, urednik »Del. lista« in »Delavski list«. D. l. jo je tudi objavil in po njem nekatere točke posnemamo: »Strokovna komisija je v svojih okrožnicah ponovno opozarjala... na razdiralno delo nekaterih, izven nas stoječih skupin in njihovih eksponentov. Plenum Strokovne komisije je na svoji seji ugotovil, da je Leskošek kot eksponent te skupine vršil za časa, ko je bil najvišji funkcionar v našem sindikalnem pokretu, razdiralno delo... Takoj po izključitvi se je lotil javno razbijaškega dela... ustanovil je svoj list, ki ga je imenoval »Delavski list« in ga skuša vrniti med naše organizirane člane z vsemi sredstvi. Kdo financira ta list

Jernejevčevi

»Oh, res ne vem, kaj bo, če se nas Bog ne usmili. Delaš in delaš pa garaš, pa ne zasluziš drugega kot hrano in nekaj cunj. Zraven se pa staraš iz dneva v dan. Ko bi le že svojo kravo imeli, da bi mleka ne bilo treba kupovati.«

S to staro pesmijo je Jernejevka — Lojza — postavila mleko, ki ga je kupila pri Korunu, na ognjišče in se zazrla v peč. Vzela je burklice in z njimi pobrskala v žerjavico, zraven pa pravila možu Jernejju:

»Ko bi človek mogel kako tako kravo dobiti, kot jih ima Črnivčeva Katra. To so ti mlekarice! Pet jih ima, pa praviš, da ti da vsak dan trideset litrov za mlekarno.«

Jernej je pred vežo nosil kangle za mleko na voziček in bil na tihem že kar jezen na ženo. Rekel pa ni nič. Saj je že nešteto krat povedal, da zdaj ne more. Šele dobro si je dolg z glave spravil. Dve leti je, kar je kupil od Koruna njivo — mernik se poseje nanjo — in si postavil bajtico. Belar mu je pomagal. Les je naprosil, pesek mu je Korun navozil, opeko tudi; saj opeke ni bilo mnogo treba, le okrog peči je bajtica zidana, da bi se kdaj ne vnelo, pa dimnik — seveda; drugo je vse leseno. Pod streho so pa le. Če bo kdaj mogel, bo zidal. Tako, kot je letos Belar. Pri strehi je začel. Streho je podprl s kozami in potem zidal lepo pod streho in obzidal vso leseno bajto, ki so jo pozneje še zelo težko razdrli in še težje spravili les izmed zidovja. Pozidal je pa le. Pol leta se je onegavil. Tole bajtico so pa v dveh mesecih postavili. —

Nehote je Jernej postal s kanglo v rokah in se ozrl po hišici, po lesenih stenah, po

oknih, polnih rož. Ni se menil za ženo, ki se je togotila nad svojo nerodnostjo — krop je zvrnila po peči — ampak mislil je svoje dalje.

No, ko so postavili to bajtico, so se pa selili. Prej so gostovali v Mlačevi bajti. Vso svojo podrtijo so spravili na voz in potem so šli kakor v procesiji. Mlačev hlapec je vozil prvi, za njim je Lojzka v vozičku peljala Anko in Marjetko, zadaj so se pa kot cigani čez vso cesto majali ostali: Andrejko je nesel Francko, Lojzko je Micka kar malo metala, Jernej je imel pa z Rezko opravka. Jernej se je kar razvedril ob tej misli in potolažen glasno pomislil:

»Zdaj ne morem; pa bo že Bog dal!«

To je povedal s tako vero in takim zupanjem, da ga je Lojzka izpred peči pogledala precej začudeno. Kar nerodno ji je bilo in nič ni znala odgovoriti. Jernej pa je potisnil voziček s kanglami izpred veže po bregu navzdol proti vasi. Šel je pobirat mleko za mlekarno. Vsak dan kovača zasluži pri tem, zamudi ga pa dobro uro. Potem pa hodi delat na Petrovčevo žago. Petrovec mu daje posla tudi drugje, če na žagi zmanjka dela, ker ima rad delavnega moža.

Jernej je počasi spuščal voziček pred seboj po klanecu in mislil na ženo, ki že od štirih dalje dela, da pojde ob sedmih lahko k Dragarju v travnik, in na otroke, ki še vsi spe. Nikogar ni izpuštil, na vsakogar je pomislil: na Andrejka, ki spi pod streho na kupu sena in ki je zadnje leto doma, drugo leto pojde k Mlaču za pastirja; na Lojzko, ki jo ima mama najbolj rada, menda zato, ker nosi njeno ime; na Rezko, ki je tako srčkana, da bi jo kar snedel; ti dve se stiskata za pečko; na Francko, ki vedno v prst brska in orje in seje, a ji noče nič zrasti, ker seje kar pesek, in je žalostna in se ji včasih kar na

vek nareja, spi pa pri ateju; na Micko, ki zna ravno toliko govoriti, da se ji lahko smeješ, in ki se zvečer zadnja užene — še v postelji mami — pri njej namreč spi — pripoveduje o načrtih za jutri; in še na Anko in Marjetko, ki spita obe na isti postelji tako, da kuka na vsakem koncu glava izpod odeje kot miš iz moke.

»Ubogi otroci, da bi le kravo imeli. To bi pili mleko, vsem bi lica postala rdeča!« Kar smeh se mu je ponujal ob tej misli in že je čutil, kako ga pritiskajo otroci nase, vsak ga hoče imeti celega, ker jim je kupil kravo.

»Dobro jutro,« je skoz priprta vrata pozdravil Pekovko, zamišljeno vzel lonec z mlekom s praga in vlij mleko v kanglo. Saj je rad govoril, a danes mu ni bilo za pogovor. Kar molče se je odpravljal.

»Kam pa se ti tako mudi? Mlekarna še odprta ne bo, če boš tako hitel. Kako pa kaj Lojzka? Že deset hrvaških let je nisem videla!« Pekovka in Lojzka sta na Suhi dve leti skupaj služili.

»Ah, na kravo je vsa neumna!«

»Pa jo kupi!«

»Kaj boš kupil, če nimaš denarja, nimaš hleva, nimaš mrve, nimaš slame, nimaš nič... No, hlev bi že še zmašil. Od bajte mi je precej lesa ostalo.«

»No, vidiš. Hlev lahko sam narediš. Slamo bi kupil. Ti stara Matevževka stoječo pšenico prodaja, prav za prav ne prodaja, slamo ti da, če ji jo zmlatiš in požanješ seveda prej. Stopi vprašat. Kravo bi ti pa morda naša Katra prodala. Telička bo redila, zato ji krave ne bo treba. V nedeljo sva govorili, a dobro ne vem, vprašaj pa le, saj beseda ni konj. Ze včeraj sem ti hotela povedati, pa si mi ušel.«

Jernej se je zagledal v tla in mislil. Morda bi zmogel. Obleke bi letos tudi še ne mogel imeti nove. No, pa bo že trtpel. — In je kar sklenil: kravo bom kupil!

»Kaj bi se obiral in motovilil kakor mačka okrog vrele kaše! Rečeš pa amen,« je izpodbujal samega sebe. Ni se zavedal, kdaj je pobral mleko po vasi, iz sanj o kravi ga je zbudil šele sirar, ki se je hotel malo ponorčevati, pa mu Jernejčev zamišljeni obraz ni pustil. Jernej je tiho zložil polne kangle in naložil prazne, potem pa stopil k Matevževki zaradi pšenice in kar dobro opravil. In pri Črnivčevi Katri, ki je prej, ko je mleko pobiral, ni bilo doma, tudi.

»Tako reci, da bo prav zate in zame. Ko bom naredil hlev, bom Lojzo nagnal, da bo po krompirjih malo plevela napela in nasačila in potem bom prišel po kravo in plačal.«

Pobotala sta se »za sedem metuljev.«

Ko je Jernej tiščal voziček v klanec proti domu, je mislil samo na hlev, na kravo, na mrvo in slamo.

»Na južni strani bom naredil kar nekaj prizidek, streho bom potegnili za kaka dva metra in zapažil, za zimo bomo nanosili stelje, da krave ne bo zeblo, slamo bom spravil na hišo pod streho in mrvo tudi. Bog pa daj zdravje nam in kravi!«

V te misli mu je voziček po kamenju ropotal le o kravi, kangle so vedele le o kravi in še vrane so se takrat za Jerneja drle: kra-va, kra-va.

In tudi po Jernejju se je prelivalo, pelo in odmevalo: kra-va, kra-va. Na vso moč je hitel v breg, da bi bil čimprej doma, da bi čimprej povedal, da je kupil kravo. Voziček je pustil sredi poti, niti pred vežo ga ni zategnil, tako se mu je mudilo. A v veži ni bilo nobenega. In v hiši tudi ne. Lojza je že

Nekaj misli k razpravi Problem slovenske visokošolke v brošuri „Naši pogledi“

Zdi se mi, da pisateljica gori omenjenega članka nekoliko predrzno imenuje svojo razpravo: problem slovenske visokošolke in ga tudi rešuje kar nekako v imenu slovenskih visokošolk. Očividno se ne zaveda, da je poleg nje in njej enako mislečih še mnogo slovenskih visokošolk, ki gledajo na ta problem z drugega stališča in ga skušajo reševati na popolnoma drug način.

Iz vsega članka zveni neko neutešeno hrepenenje za novim časom, ki bo, po mnenju pisateljice, odpravil vse predsodke in nazadnjaška nagnjenja, ki jih je vcepila v nas vzgoja preteklega in današnje družbe. Ta novi čas bo prinesel »izpolnjenje in dopolnitev našega dela in naših sanj«. Menda bo to (kakor sama pravi) takrat, ko se bo pisalo in delalo z vidika »človek, občestvo, ko bosta žena kot mož preživela in prebolela vsa nazadnjaška nagnjenja«. Te besede so istočasno zagonetne in fenomenalne! Blagor nam, da imamo take prerokinje med nami! Čudne skušnje ima pisateljica z bruculjami. Tako bolno sentimentalno so razpoložene njene abiturientke ob vstopu na univerzo, da jim »hladni in prezirljivi sprejem tovarišev še stopnjuje njihovo plahost«. Pomislite, da vstopajo na univerzo »zasanjani bruci« (recte bruculje), ki so bili obdali starejše vrstnike »s sijem človeške in kulturne popolnosti, v katerih družbi si niso upali niti ust odpreti«. Zdaj vstopajo na univerzo ljudje, ki vedo, kaj iščejo tu in kakšno je njihovo delo. Ne morem si predstavljati

slovenske visokošolke, ki bi ji morda res nekoliko hladno sprejem tovarišev vzel (kot pravi tovarišica) navdušenje za delo in ji z zagrenjenostjo onemogočil vsako pozitivno delo v visokošolskih letih. Plahih in zasanjanih bruculj, ki bi obdale starejše akademike »s sijem človeške in kulturne popolnosti«, nikjer ni. Tudi usta si upamo odpreti, če treba.

Tovarišico boli, da v katoliških društvih ne morejo in nočejo videti, da je v »vsej zgodovini katol. cerkve ženi določeno le mesto ponižne molilke, vdane hčere in soproge«. Meni se pa čudno zdi, da tovarišica ne pozna, ne rečem cerkvene zgodovine, ker kaj takega ne pričakujem, ampak svetovne zgodovine, da bi se spomnila neke Jeanne d'Arc, ki je resnično kot »ponižna molilka«, a obenem izvrstna vojskovodkinja rešila francoski narod pogube. O tem, da je katol. cerkev rešila ženo iz duhovnega in moralnega suženjstva, da ji je izvojevala svobodo poklica, tovarišica nič ne ve! Tudi o tem nič, da je v novi sovjetski družbi postala ženska spet orodje materialistične pohote!

Iz silnega hrepenenja tovarišice po novem času, je dozorel sklep neprestanega dela za novi čas, ki bi vseboval novega duha. Kakšen naj bi bil ta duh, tovarišica ne pove. Malo pa se mi vendarle zdi, kakšen, ker pravi, da bodo morale prinašati s seboj novega duha, sicer bodo ostale družine, kakršne so in bodo še nadalje ostro različkovale med dekletom in fantom. Kakor vse kaže, ne bomo dočakali tega novega duha. Dokler bo narava sama različkovala med dekletom in fantom, bodo morale tudi družine in šole ter druge prepotrebne ustanove, o katerih trdi, da ustvarjajo v nas občutke manjvrednosti. Jaz tega še nisem občutila. Morda misli tu tovarišica namesto manjvrednosti — neenakost v pravicah in dolžnostih. Ta se pač ne more spre-

— ne vemo — vemo pa, da služi oni skupini, ki danes ne more najti nikjer več zaslombe... In »Delavski list« je glasilo teh obupanih, nekdanj najidealnejših revolucionarnih frazerjev brez linije in cilja...»

Tako »sodrugič«.

šla k Dragarju in otroci so bili že v gozdu, le Francko je dobil zadaj za bajto.

»Pojdi no k Dragarju in povej mami, da sem kravo kupil.« se ji je smejal. A Francka se ni kaj dosti menila za njegovo veselje, šla pa je, ker je bila vajena poslušati.

Jernej je zavlekel voziček s kanglami v vežo, pozajtrkoval, izvlekel kolo, sedel nanj in zvil k Dragarju, da bi sam prvi povedal ženi novico o kravi. Francke na poti niti videl ni. Ustavil se je šele, ko je začela vpiti, naj jo vzame na kolo.

In sta tisti dan oba Jernejevca mislila le na Črnivčevo kravo: Jernej na Petrovčevi žagi, Lojzka pa na Dragarjevem travniku. Otroci pa — otroci pač niso vedeli, kaj vse bodo s kravo dobili, in so mislili na tisoč drugih stvari, na hlebce iz blata in punčke iz praproti, kar se jim je zdelo vse bolj potrebno kot krava. So bili pač otroci.

*

Tri dni zapovrstjo je Jernej zjutraj in zvečer vlačil tramovje in deske izpod strehe, jih mteril in žagal, tolkel in pribijal; čez dan pa delal na Petrovčevi žagi. Zvečer, ko mu je tema vzela delo iz rok, je pripovedoval ženi in otrokom, kako bodo pasli kravo in kako jih je sam pasel. Strme so ga poslušali. Zgodbe so bile otrokom tako všeč, da so morale za krave veljati kar njihove punčke iz praproti in preslice, iz mahu in bogve česa še, ki so smele sicer biti samo punčke in nič drugega.

Tri dni je Lojzka hodila plet v Korunov krompir; tri dni je Andrejko vozil plevel domov, ga doma sušil in mlátil, da je odpadla prst. Tri dni sta hodili Lojzka in Micka v gozd, nabirali borovnice in brusnice in iskali gobe ter se zraven pogovarjali le o kravi in o tem, kdo bo pri njej bolj v časteh.

Tri dni zaporedoma je ostajala Francka doma pri Micki in dvojčkah Anki in Marjetki, pa se zanje ni dosti menila. Pri poti je razkopavala krtine in pripovedovala vsakomur, ki je šel mimo in jo hotel poslušati, da bodo dobili kravo. Sestric se je spomnila šele, ko so jo v vežu in vrisču klicale na pomoč. Pa še takrat se ni kaj dosti menila. Počasi je prišla in jim zagrozila, da krava ne bo prav nič njihova, če se bodo tako drle.

Po treh dneh je Jernej za silo zbil hlev, plevla so tudi že nekaj nasušili in ga znosili v podstrešje, Korunov hlapec je za steljo pripeljal voz žaganja s Petrovčeve žage, zdaj so čakali le še kravo.

Pa je šel Jernej v soboto na večer ponjo. Kar na smeh mu je šlo, ko je gledal otroke, ki so se pripravili, kdo vse pojde z njim. Seveda so vsi hoteli iti. A vzel je le starejša dva.

Smeje se je poslušal, lko sta se Andrejko in Lojzka pripravljala, seveda spet zaradi krave. A Jernej se je kmalu zamislil v svoje. Misli je spet o hiši in o drevescih, ki jih je lansko leto nasadil na tisto ped zemlje, ki mu je okrog bajte še ostala. Tako lepo rastejo, še leto, dve — pa bodo imeli doma sadje. Čez tri pa že gotovo, če se ne zgodi kaj posebnega. Otroci morajo imeti sadje...

Zasmejal se je, ko ga je Šimenc pozdravil: »Dober večer, Jernejevce!« Spomnil se je, kako so se v vasi prerekali zaradi imena, ki naj bi ga dobila nova bajta. Pri Jerneju ni moglo biti, ker je bil sam Jernejev in dveh Jernejev v vasi ni treba. Jernejca so tudi že imeli. No, pomagali jim je župnik: Jernejevca jim je svetoval. In so ga sprejeli. Le župan, ki je hotel biti povsod uraden, ga je klical vedno po pisanju: Pilar. Jerneju je bilo to

Knjige

D. Junger: »Krog sv. maše«. Nazorno prikazanje sv. maše na krogu. Naroča se pri župnem uradu Kristusa Kralja v Belgradu, Kruška ul. 23. Dobi se tudi v katoliških knjigarnah. Cena 10 din.

Avtor knjige: »Katehet riše«, ki se je naglo razširila v katehetskih krogih, je sedaj izdal praktično novost: »Nazorno prikazanje sv. maše na krogu.« To delo predstavlja po svoji obliki in zamisli nekaj popolnoma novega med pripomočki, ki služijo poučevanju verouka; nekaj kar je zelo blizu otrokovim čustvom. Otroci bodo z vrtenjem tega kroga spoznali poedine dele sv. maše, njihov pomen razdelitev in odnos. Vse je na krogu pregledno in zanimivo razporejeno in bo služilo g. katehetu v veliko pomoč pri razlaganju sv. maše otrokom. Delo priporočamo! Zeleti bi bilo, da bi se za morebitno uporabo v slovenskih šolah priredilo besedilo v slovenščini.

meniti, ker je treba pustiti vsakemu svoje, ne obema enako.

Tovarišica se dalje pritožuje, da se ni mogoče boriti z vsemi visokošolkami skupaj za ženske pravice, zaradi politične (tovarišica misli najbrž svetovnonazorne) diferenciacije.

Na noben način ne bi mogle delati vse skupaj za ugodno rešitev ženskega vprašanja, ker gledajo one na vsa ta vprašanja s svojega svetovnonazornega materialističnega stališča, še druge slovenske visokošolke pa rešujemo vse probleme v duhu katoliške miselnosti.

Pokažite naš list

svojim prijateljem!
S tem nam pridobivate nove naročnike

zoprno. Kaj bi vraga sitnaril z imeni, če pa ima že Jernejevca tukaj! Pilar je za sodnijo in glavarstvo, drugod je Jernejevce! Povedati to županu si seveda ni upal, ker je bil le revež, ki se mu vsak dan lahko kaj zgodi in potem pride na občino in hodi od številke do številke in dobiva ričet pa sok.

Pri Črnivcu so plačali, vzeli kravo, dobili »božji denar« in šli. Krava niti zamukala ni. Všeč ji je bilo, da sta jo Andrejko in Lojzka božala, vsak z ene strani, in kar hitro jo je ubirala za Jernejem. Jernej od samega veselja ni mogel govoriti in tudi misliti ne. Reš mu je ostalo samo šest dinarjev še — moke nimajo, pšena nimajo, še soli ni — a ostale so mu tudi roke...

V teh mislih pa je spet in spet pogledoval nazaj, kot bi se bal, da mu kdo krave ne odžene.

Sredi vasi so ga čakali otroci. Za očeta se še zmenili niso, zdaj je bila na vrsti krava. Ko je pa tako lep! Drug čez drugega so vpili, vsakogar je imela krava najrajši, Micka ji je tiščala v gobec punčko iz praproti ali preslice in bila zelo huda, ker je krava ni marala. Samo vohala je, kot bi ji dala bogve kaj grdega.

Jernej jih je miril. Ljudje bodo mislili, da so se cigani pritepli v vas. A njegove besede so bile bob ob steno. Saj jih pa resno tudi ni mogel ozmerjati, ker bi bil sam le malo ali pa nič boljši, če bi mu ne bilo zaradi ljudi.

Pred hlevom jih je z lučjo čakala Lojzka. Od samega veselja bi bila skoraj pozabila poškopiti kravo z blagoslovljeno vodo. Mož jo je moral spomniti.

Kravo so privežali, ji vrgli v jasli nekaj trave, posedli po hlevu in jo gledali. Molčali so, nihče ni povedal nobene okrogole, a vendar so obrazi vseh žareli in lezli v smeh.

Iveri

Vodja brezbožniške propagande Jaroslavski se je na seji 30. septembra pritoževal nad tako majhnim uspehom in ugotavlja veliko versko aktivnost kljub zaprtim cerkvam. Zato je dal nalog takoj natisniti in razširiti en milijon izvodov brošur proti veri.

Tudi cerkvene liste prepovedujejo. Nemška policija je prepovedala listu »Schweizerische Kirchenzeitung«, da bi smel še prihajati v Nemčijo.

»Državi nevarne demonstracije.« Društvo katoliških deklet v Saarbrückenu je hotelo tudi letos prirediti vsakoletno romanje v Mariental pri Bingenu. Ker se je priglasilo okrog 500 deklet, je vodstvo naročilo posebni vlak. Dva dni pred romanjem pa je moralo romanje odpovedati, ker državni komisar Josef Burckel ni dovolil, da bi dobile posebni vlak, češ da gre za »državi nevarne demonstracije«.

54. kongres katoliških duhovnikov se je vršil v Parizu od 25. do 28. oktobra t. l. V Parizu je imelo pred kratkim svoj kongres Društvo duhovnikov, ki imajo motorna kolesa. V Franciji je postalo motorno kolo nepogrešljivo sredstvo za dušno pastirstvo. Društvo ima že 6000 članov.

Na Holandskem je ustanovila KA društvo »Za Boga«, ki ima namen proučevati brezbožniški tisk in opozarjati javnost na namene in posledice dela brezbožnikov.

Tudi Irci imajo svoj narodni pozdrav; obe roki dvigajo nad glavo v obliki križa.

Na protestantskih univerzah v Oxfordu in Cambridgenu imajo katoliške apologetične tečaje.

Kardinal Verdier je blagoslovil pred nedavnim 87. cerkev v Parizu. Vse cerkve je zgradil v petih letih in stroški presegajo 75 milijonov frankov.

Kongregacija sv. Oficija je postavila na indeks knjigo Burgharda Assmusa »Zivljenje v samostanu«.

»O, krava,« se je oglasila Micka. Vsi so se ji zasmeli. Atej jo je objel, mama pa se je nečesa spomnila in stekla iz hleva. Vrnila se je z zeharjem. Pomolzla je. Otroci kaj takega še niso videli. Niso mogli verjeti svojim očem. A ko so okusili mleko, so pač morali verjeti. Kako lepi so bili ti mladi obrazi: vsi so zrli nekam v daljavo, se držali na smeh, trepalnice so jim lezle skupaj, na nosku ali na licih in okrog ust pa so visele kapljice mleka.

Tisto soboto pri Jernejevčevih niso mogli večerjati. Saj jim je mama pripravila, a mogli niso.

Potem so molili. A Francki med vso molitvijo nekaj ni bilo všeč. Ta Francka, ta je sploh nekaj posebnega. Ko je pa oče s palcem desne roke hotel za konec napraviti na čelo okoren križ, se je pa oglasila:

»Pa še za našo kravo. Oče naš...«

»Daj nam danes naš vsakdanji kruh...« so ji odgovarjali različni glasovi tako pobožno, da se je Lojzka kljub premagovanju raznežil obraz in so ji postale oči mokre.

*

Drugega dne, v nedeljo, pa je Lojzka žalostno gledala za možem, ki je šel v cerkev v istem suknjiču kot včeraj na žago, in za otroki, ki jim je morala zvečer oprati obleke in ponoči sušiti, da niso bili na nedeljo umazani. Potem se je obrnila s praga v hišo in začela iskati, kaj bo skuhalo za kosilo. Vsak kotiček je prebrskala, v vsak škrtnicelj je pogledala, našla pa ni ničesar razen pesti pšena in nekaj zrn ješprenja.

Tisto nedeljo so pri Jernejevčevih imeli za kosilo le mleko in nekaj kruha.

A žalostni spričo tega niso bili — saj so imeli kravo.